

A JÓ MINŐSÉGŰ TÖMEGTAKARMÁNY A GAZDASÁGOS
TERMELÉS ALAPJA: A GYEP RENESZÁNSZA XI.

Dr. Tasi Julianna
Szent István Egyetem,
Állattenyésztés-tudományi Intézet

GYOMSZABÁLYOZÁS AZ ÜSZÖK ÉS SZÁRAZONÁLLÓK LEGELŐJÉN

A legelők gyomosodása a csúnya látványon túl a takarmány minősége szempontjából rendkívül kedvezőtlen.

A legelő állatok viselkedésére jellemző a válogatva legelés. A válogatás mértéke több tényezőtől függ, az állat faja, fajtája, tanult viselkedése, éhsége fontos, de a takarmánykínálat meghatározó. Az állatok az emészthető tápanyagtartalom alapján válogatnak a növények között, ezért nem lehet kimondani, hogy egyik, vagy másik fűfajt kedvelik, a másikat pedig elutasítják. A növények fenofázisától erősebben függ a válogatás, mint a növény fajtától. Az állatok mindig a fiatal, frissen sarjadt, könnyebben emészthető részeket részesítik előnyben, azokat legelik le először. Sok

könnyen emészthető pillangós jelenléte esetén azonban megfigyelhető, hogy rostosodott, idősebb fűekkel, egyéb lágyszárúakkal egészítik ki a táplálékot. Túlkínálat esetén - mely a napi igényt 20%-nál nagyobb mértékben haladja meg - a válogatás egyre nagyobb mértékű, egyre több növényt hagynak legeletlenül. Májusban megfigyelhető a legtöbb legelőn, hogy túl sok a rendelkezésre álló fűtermés. Szabad, pásztoroló legeltetési módszernél ez a túlkínálat kaszálatlanul marad, lábon megszárad, hasznosítatlan és a következő növedék fejlődését hátráltató, megakadályozó tényezővé válik, veszteséget okoz. Szakaszos legeltetésnél a májusi fűfelesleg lekaszátható, ezáltal hasznosul és nem akadályozza a sarjadást.

Mindazok a növények, amelyeket az állatok nem legelnek le, gyomszabályozó kaszálás nélkül magot tudnak pergetni a legelőn.

Ez a folyamat évről-évre ismétlődve kedvezőtlen irányba fordítja a szukcessziót, elgyomosíthatja a legelőt. Igazán kedvezőtlené akkor válik a folyamat, ha a szúrós és a mérgező növények kezdenek elszaporodni. Az egyéb lágyszárú növények többsége gyógynövény, az állatoknak közvetlen kárt nem okoz. Ennek ellenére gyommá válnak az ilyen fajok is, ha túlszaporodnak. A borítottság 20%-át ne haladja meg az állatok számára egyébként közömbös növények elterjedése a legelőn!

Szabad legeltetési módszer alkalmazásakor a legelő terméshozamának és terhelésének összehangolása nehéz feladat, jó szakember (pásztor) kell hozzá. Elengedhetetlen az acatoló újbóli alkalmazása, mely egyszerű eszköz használata feledésbe ment. A szabad legeltetéskor a gyomszabályozás alapvető eszköze, módszere az alábbiak komplex alkalmazása lehet:

- a terhelés (állatlétszám, legeltetett területrész) szakszerű meghatározása
- a visszalegelés megakadályozása (láb alóli legeltetés)
- többféle, eltérő legelési szokású állatfaj együttes, vagy egymás utáni legeltetése
- évente eltérő legelőrész meghagyása májusban kaszálásra (a felesleg kaszálására)
- acatolás

Szakaszos (rotációs) legeltetési módszerekkel könnyebben lehet megelőzni a legelő elgyomosodását.

A legelő terhelése kiszámítható. A második legkisebb növedék alapulvételével olyan kompromisszum köthető, melynek segítségével a május-júniusi időszakban a réti széna (vagy erjesztett takarmány) is megtermelhető a legelő egy részén, és a nyár közepi kisülési időszakban szükséges tömegtakarmány mennyisége is előre becsülhető. A rotációs legeltetéssel lehetséges az ápolási munkák, így a gyomszabályozó kaszálások elvégzése a szakasz lelegeltetése után közvetlenül. A legelő állatok által otthagytott, valami miatt nem legelt növények, növényi részek eltávolíthatók, mielőtt magpergással szaporodnának. A buja foltok képződése is megelőzhető, hiszen a lelegeltetett szakaszon az ápolás része a trágyalepények súrlatása, elterítése. A szakaszok méretének szakszerű megállapítása (túl hosszú legeltetési idő elkerülése) esetén a visszalegelés eleve megakadályozott. A szakaszon elvégezhető a tápanyag- és vízutánpótlás is. A megtermelt fű kihasználása jobb hatásfokú, mint szabad legeltetéskor. Szakaszosan végezhető gyepfelújítás is, tehát felülvétellel, gypszellőztetéssel, altalajlazítással akár minden évben meg lehet javítani 1-1 szakaszt, fokozatosan gondozva, felújítva a teljes területet. Nem szükséges egyszerre nagy beruházás. A gyepápolási munkák hozzájárulnak a sikeres, gazdaságos állattartáshoz, ezért érdemes odafigyelni azokra!

A gyomszabályozás megelőző tevékenység, a már elgyomosodott legelők javítása, a szukcesszió visszafordítása nehezebb, idő- és ráfordítás-igényes folyamat. Minden gazdának azt javaslom, a megelőzésre fordítson gondot, ezért rendszeresen végezze el a gyomszabályozó kaszálásokat és az egyéb ápolási munkákat a legelőn!

